

РЕШЕНИЕ

КАРАР

2022 нче елның 29 августы

№20/1

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законнар, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл жирлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында" 2008 ел, 31 декабрь, 907 нче карары

2. Үз көчен югалткан дип тану: «Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советының 25.10.2019 ел, № 54/1» Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмә хакында " карары;

«Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» 12.08.2021 №10/2 Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы" карары

3. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрәндә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында бастырып чыгарырга, шулай ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының рәсми сайтында авыл жирлеге бүлегендә урнаштырырга.

Татарстан Республикасы Чүпрәле
муниципаль районы Зур Чынлы
авыл жирлеге башлыгы:

Ф.Ж.Фатхуллов

Кушымта
Татарстан Республикасы
Чүпрәле муниципаль
районы Зур Чынлы авыл
жирлеге Советы карары
буенча 29.08.2022 № 20/1

**Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл
жирлеге Советы депутаты статусы турындагы эше**

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрән гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне билгели.

1 Статья . Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл жирлеге Советы депутаты статусы (алга таба – депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл жирлеге Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

Статья 2. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылыш Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл жирлеге Уставы белән билгеләнә.

3 Статья. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданынлыкын йә чит ил гражданынлыкын-Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданынлыкын туктату, алар нигезендә чит ил гражданынлыкын жирле үзидарә органнарына сайлануы, чит ил гражданынлыкын (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданынлыкын яисә чит ил гражданынлыкын территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булуы, хокукы, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайлануы хокукы булса, Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе белән башкача каралмаган булса, Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә;

8) сайлаучылар фикере;

9) тиешле жирле үзидарэ органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта.;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда; 13) муниципаль район составында аның жирлек башлыгы, жирлекнең вәкилләккә органы депутаты буларак вәкаләтләрен туктату.».

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез салынганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу өчен нигез барлыкка килгән көн-Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советына әлеге гариза кергән көн.

4 Статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат аның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документы булып торучы таныклыгына, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дөвамында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвирламасы Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы тарафыннан раслана.

5 Статья. Депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат эшчәнлеген бушатылмаган нигездә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, моннан тыш, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл жирлегә Уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш.

6 статья. Депутат эшчәнлегә формалары

1. Депутат эшчәнлегенә формалары булып тора:

а) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы утырышларында катнашу;

б) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы комиссияләре эшендә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы каравына Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы карарлары проектларын кертү;

г) депутат таләбе кертү; д) депутат мөрәжәгәте юнәлеше; е) дөүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарэ органнарына, иҗтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;

ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданныр хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мәрәжәгать итү;

з) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территорияль иҗтимагый үзидарә оешмаларында катнашу.

2. Депутат эшчәнлегә шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлегә Уставында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлегә Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 Статья. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы утырышларында шәхсән катнаша.

2. Депутат үз вакытында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә советы утырышларын үткөрү вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы Регламенты нигезендә әлегә мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы Рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат хокуклы:

1) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советында комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга сайланырга һәм сайланырга;

2) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы тарафыннан карау өчен сораулар тәкъдим итәргә.;

3) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы тарафыннан төзелә торган органнарны һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнәп куела, килештерелә) вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

4) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советының хокукый актлары проектларын хокукый чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертәргә;

5) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советының көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләргә карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертәргә;

6) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы утырышында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы утырышында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советына хисап бирүче теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертәргә;

7) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлегә Советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданныр мәрәжәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы утырышлары беркетмәләренә эчтәлегә белән танышырга.

4. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәртмәләр Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 Статья. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы һәм аның комиссияләренә үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы яисә аның комиссияләре кушуы буенча депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы карарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша, оештыру-хокукый формаларына һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, муниципаль берәмлек чикләрендәге оешмалар тарафыннан билгеләнә.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижеләре турында депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 Статья. Депутат таләбе

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге Советы утырышларында депутат таләбе белән җирле үзидарә органнарына, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге Советы тарафыннан төзелә яки сайлана торган башка органнар җитәкчеләренә, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждениеләр җитәкчеләренә үз компетенцияләренә керә торган мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе-депутат мөрәҗәгәте, ул Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы карары буенча депутат таләбе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы утырышында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Җирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, депутат таләбе җибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесе аңа язма рәвештә җавап бирергә тиеш. Җавап орган җитәкчесе, вазыйфаи зат, депутат таләбе җибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Гарызнамәнең инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләргә карауда турыдан-туры катнаша ала. Гарызнамәнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләгә карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы Җирле үзидарә органына, җирле үзидарә органының вазыйфаи затына,

муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесенә депутат таләбе буенча кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап бирүне йөкләргә хокуклы.

11 Статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате дип депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан оештыру-хокукый формаларына һәм иҗтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлегә белән бәйлә мөгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмага мөрәжәгате санала.
2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.
3. Дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, оешмалар, аларның оештыру-хокукый формасына һәм иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәжәгатьләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.
4. Депутат мөрәжәгатенә җавап мөрәжәгатьтә куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәжәгать җибәрелгән вазыйфаи зат тарафыннан яисә вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 Статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.
2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатьләрен карый, гражданны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.
3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакуләм мөгълүмат чаралары аша хәбәр итә.
4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча чаралар күрә:
алардан кәргән тәкъдимнәрне, шикаятьләрен карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрен дәрәс хәл итүгә ярдәм итә;
гражданны кабул итә;
жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.
5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә.
Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенә жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

13. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы депутаты депутат фракциясе яки уртақ эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокуклы.
2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, төркөү һәм аларның эшчәнлегә тәртибе Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегә Советы Регламенты белән билгеләнә.

14 Статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советы депутатның сайлау округында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советында эше, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл җирлеге Советының, аның органнарының карарларын һәм күрсәтмәләрен үтәү турында депутатның хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкилләклә органнары эш тәҗрибәсен, жәмәгәтьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 Статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Зур Чынлы авыл җирлеге территориясендә җирле үзидарә органнарының, предприятие, оешмаларның, муниципаль милек рәвешендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затларын чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат җирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

17 Статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, шәһәр уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итү;

3) даими, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, иҗтимагый берләшмәләргә, дөүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санда хисап тотарга.;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

7) «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дөүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрен сакларга, шулай ук гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрен таратырга.;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзләренек керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегенә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә;
2), түбәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчмәсез милек милекчеләр ширкәтенек гомуми жылышында катнашу (конференция);

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчмәсез милек милекчеләр ширкәтенек гомуми жылышында катнашу (конференция), Татарстан Республикасы Президентына Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә алдан хәбәр итүдән тыш) катнашу;

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы Ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарында тәкъдим итү;
г) муниципаль берәмлек исемненнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер)булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исемненнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дөүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенек халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенек халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очрактарыннан тыш) буларак яки административ хокук бозу турында эш буенча катнаша алмый.

19 Статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм эхлак нормаларын, шул исәптән эхлак нормаларын да катгый үтәргә тиеш:

- 1) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы утырышларында билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә.;
- 2) депутат вәкаләтләрен үтәргә бәйле рәвештә үз көченә керә торган башка депутатларга, вазыйфаи затларга һәм гражданнырга карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтү, ихтирамсызлык күрсәтү, ихтирамсызлык белдерү;
- 3) депутат эшчәнлегенә белән бәйле булмаган максатларда, әгәр бу мөгълүматлар Дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит итсә, депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мөгълүматларны таратырга һәм кулланмаса.;
- 4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә шәхсэн яки аның якыннарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаса.;
- 5) депутат вазыйфаларының объектив башкарылуында шик уята алырлык гамәлләр, гаризалардан, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы абруена зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән качарга.;
- 6) мәнфәгатләр конфликтна китерә яки китерә ала торган вазыйфаларны башкарганда шәхси кызыксынучанлык туганда, бу хакта Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советына, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы карары белән расланган тәртиптә хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатләр конфликтын булдырмауга юнәлтелгән карарларын үтәргә.;
- 7) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән ачык чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советы кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 Статья. Депутат эшчәнлегенә гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлегенә гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре гамәлдәге законнар, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Уставы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлегә нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очрактарына кагылмый.